

**ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

DOI: 10.25140/2410-9576-2021-1(22)-102-113

УДК 336.221.26(477)

JEL Classification: H25

**Інна Хоменко**

доктор економічних наук, професор  
професор кафедри теоретичної та прикладної економіки  
Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)  
E-mail: [innakhomenko28@gmail.com](mailto:innakhomenko28@gmail.com). ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0839-4636>  
ResearcherID: [F-3881-2014](https://orcid.org/0000-0002-0839-4636)

**Ірина Горобінська**

старший викладач кафедри фінансів, обліку і аудиту  
Національний транспортний університет (Київ, Україна)  
E-mail: [irynavladuslavivna@gmail.com](mailto:irynavladuslavivna@gmail.com). ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9670-7198>

**Ігор Шаргородський**

здобувач вищої освіти  
Національний транспортний університет (Київ, Україна)  
E-mail: [shargorodskiy.igor2020@gmail.com](mailto:shargorodskiy.igor2020@gmail.com). ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5557-8211>

**ПОДАТКОВЕ НАВАНТАЖЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ  
ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ**

**Анотація.** Стаття присвячена дослідженню податкового навантаження в Україні. Розкрито значимість показника податкового навантаження та оцінено його вплив на діяльність суб'єктів господарювання, можливості зростання виробничого та інвестиційного потенціалу, а також на розвиток економіки країни в цілому. Оцінено вплив рівня податкового навантаження на показники макро- та мікроекономічного розвитку. Визначено роль податкових надходжень у формуванні бюджетних ресурсів держави. Охарактеризовано рівні податкового навантаження, проаналізовано питому вагу основних податків в доходах бюджету.

У статті оцінено динаміку і структуру податкових платежів в доходах Зведеного бюджету України. Аналіз податкової системи здійснюється в наступному напрямку: оцінка рівня податкового навантаження та його вплив на динаміку ділової активності, розвиток виробництва, інвестиційну привабливість. В ході дослідження було розглянуто та проаналізовано показник рівня сумлінності сплати податків, виявлено причини приховування доходів та високого рівня тіньової економіки, оцінено рівень податкового боргу, досліджено причини неузгодженості інтересів держави і платників податків, проаналізовано законодавчу базу в сфері оподаткування та виділено проблеми і недоліки, які необхідно ліквідувати.

На основі проведеного дослідження були визначені наявні проблеми та основні напрями удосконалення системи оподаткування в Україні. У статті проведено аналіз основних факторів, які впливають на ефективність податкової системи. Наведено основні переваги зниження податкового навантаження на суб'єктів господарювання, визначено очікувані результати від підвищення стимулюючої направленості податкової системи. Запропоновано заходи раціоналізації системи оподаткування. Розроблено основні завдання реалізації чергового етапу податкового реформування в Україні.

**Ключові слова:** податкове навантаження; податкова політика; податкові надходження; доходи бюджету; реформування системи оподаткування.

Рис.: 2. Табл.: 2. Бібл.: 13.

**Актуальність теми дослідження.** В умовах відновлення економіки після впливу COVID у країні особливо важливою стає роль податків та податкової

---

**ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

---

політики держави. Податкова політика являє собою цілеспрямовану діяльність держави для наповнення бюджету податковими надходженнями. Водночас, ефективна робота податкової політики держави повинна функціонувати таким чином, щоб, з одного боку, забезпечити реалізацію фіскальної функції податків, а, з іншого – сприяти створенню стимулів для активізації бізнес-процесів, збільшення притоку прямих інвестицій в економіку, підвищення рівня конкурентоспроможності українських суб'єктів господарювання на світовому ринку.

**Постановка проблеми.** Соціально-економічний розвиток країни та її регіонів забезпечується через механізм акумуляції ресурсів до бюджету. Державі потрібно забезпечити формування стабільних і надійних джерел наповнення бюджету, цими джерелами є податки. Податкова система є динамічною, складною системою, на яку впливають зовнішні і внутрішні фактори. Виявлення цих факторів на мікрорівні й макрорівні, а також своєчасне реагування на них дає змогу створити ефективне та результативне фіскальне наповнення бюджету.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідження ролі податкових надходжень у формування бюджетних ресурсів країни досліджувалось багатьма українськими та іноземними вченими. Зокрема розглядається у працях: А. Крисоватого, І. Чугунова, Л. Тарангул, О. Василика, Т. Юшко, С. Городецької, В. Федосова, О. Зварича, В. Опаріна, В. Глухова, І. Кичко, І. Царик та інших вчених.

**Метою дослідження** є систематизація та виокремлення основних джерел залучення державних ресурсів на основі аналітичного вивчення динаміки, складу та структури податкових надходжень у державному бюджеті України.

**Виклад основного матеріалу.** Ефективне наповнення бюджету через оптимальний показник податкового навантаження(тиску) є необхідним для всіх країн, тому що високий податковий тиск може спричинити скорочення та тінізацію виробництва, і, як наслідок, зменшення податкових надходжень до бюджетів усіх рівнів. Тому необхідно забезпечити такий рівень податкових ставок, що сприятиме оптимальному рівню надходжень для вирішення системи задач, що визначають управління економікою, покращення рівня життя населення, розвиток виробництва. Оптимальним рівнем податкового навантаження є рівень, що передбачає вилучення частки доходів суб'єктів економіки, що не обмежує їх ефективний індивідуальний розвиток, та одночасно, що є достатнім для державного регулювання, що важливо для поліпшення ефективності національної економіки в цілому.

Фінансова складова забезпечення функціонування країни, її соціальний та економічний розвиток суттєво залежать від податкових надходжень, які акумулюються до державного бюджету. Податки забезпечують основну частку надходжень в порівнянні з іншими методами централізації бюджетних ресурсів, а також є основним інструментом державного регулювання економіки. Динаміка податкових надходжень найбільш повно та об'єктивно відображає стан національної економіки (період економічного зростання або спаду). Займаючи основну частку в структурі доходів бюджету, податки - це основне джерело

**ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

фінансування освітньої та соціальної компонент державного бюджету, а також економічної діяльності [1].

Основна задача надходжень від податків полягає в забезпеченні фінансовими ресурсами бюджету держави для фінансування видатків. Акумуляція доходів бюджету через податки формується за рахунок надходжень до бюджету податків, зборів і обов'язкових платежів через механізм оподаткування. Абсолютне значення податкових надходжень бюджету залежить від економічної свідомості, розвитку виробництва та споживання, а також від державних потреб визначених програми розвитку.

Надходження від справляння цих платежів наведено у (табл. 1).

Таблиця 1

**Динаміка та структура показників податкових надходжень до Зведеного бюджету України за 2019 і 2020 роки**

Показники	2019	2020	% від доходів Зведеного бюджету 2019	% від доходів Зведеного бюджету 2020
Доходи Зведеного бюджету, млрд. грн.	1289,8	1376,7	100	100
Податкові надходження, млрд. грн.	1070,3	1136,7	82,98	82,57
ПДВ, млрд. грн.	378,7	400,6	29,36	29,1
ПДФО, млрд. грн.	275,5	295,1	21,36	21,44
ПНП, млрд. грн.	117,3	118,5	9,1	8,61
Акцизний податок, млрд. грн.	130,7	146,7	10,14	10,66
Ввізне мито, млрд. грн.	29,9	30,2	2,31	2,19

**Джерело:** складено авторами на основі [2]

Як видно з таблиці, найбільшу частку у надходженнях до бюджету займає податок на додану вартість (ПДВ). У 2020 році частка ПДВ в доходах Зведеного бюджету України становила 29,1% (400,6 млрд. грн.). У 2019 році цей показник був більшим 29,36% (378,7 млрд. грн.). Крім того, основну частку доходів становлять ПДФО (21,44%), ПНП (8,61%), акциз (10,66%) та ввізне мито (2,19%). У 2019 році ці показники були відповідно 21,36%, 9,1%, 10,14% і 2,31%.

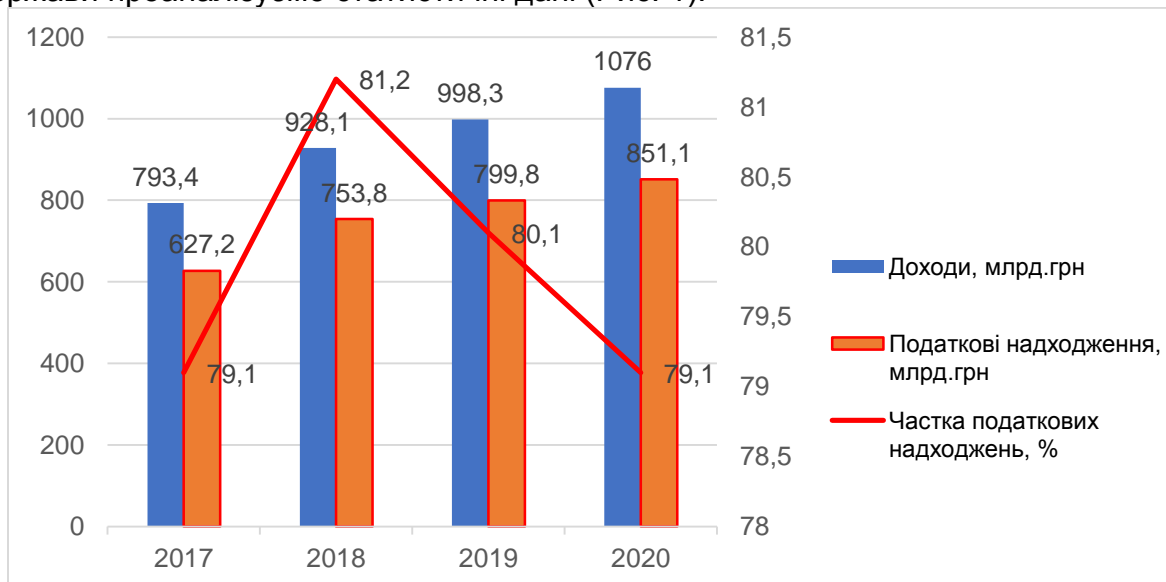
Важливим фіскальним показником, який характеризує сукупний вплив податкових надходжень на економіку країни загалом або окремо на бізнес є податкове навантаження. У Податковому кодексі України (далі – ПКУ), відсутнє чітке визначення цієї категорії. Економічне значення сутності податкового навантаження на підприємство можна визначити як частку підприємницького доходу, вилученого державою у підприємця через систему податків та зборів до бюджетів різного рівня або, іншими словами, рівень впливу системи оподаткування на результати діяльності підприємства. Податкове навантаження (тиск) реалізується на таких наведених рівнях: [6]

**ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

- 1 рівень – податкове навантаження через безпосередньо податкові інструменти;
- 2 рівень – податкове навантаження всієї сукупності податків, платежів та зборів;
- 3 рівень – застосування механізму пільг платниками, надання субсидій, дотацій, пільгових кредитів, акумуляція ПДВ на окремому рахунку для розвитку матеріально-технічної бази. При цьому податковий тиск переноситься із одних платників податків на інших.
- 4 рівень – застосування податкових інструментів, при використанні яких посилюється податковий тиск на платників податків. [9]

Неоднозначні підходи до оцінки рівня податкового навантаження в Україні. За результатами експертних оцінок, які проводять оцінку привабливості інвестиційного клімату в Україні, вважають, що він не є сприятливим, оскільки оподаткування підприємств реального сектора економіки занадто обтяжливе. Воно репресує процеси розширеного економічного відтворення, а бізнес здатний працювати прибутково, як правило, тільки за умови укриття своїх доходів від сплати податків. Більшість бізнесменів вважають, що сучасний стан економіки в Україні не сприяє розвитку бізнесу, що сильне навантаження податків приводить до таких негативних наслідків як погіршення фінансового стану, дефіцит обігових коштів, зниження ділової активності підприємств, “тінізацію” економіки, відтік національного капіталу за кордон. В результаті цього зменшуються надходження в бюджет, росте соціальна напруженість в суспільстві. [3]

Щоб визначити значення податків у накопиченні бюджетних ресурсів держави проаналізуємо статистичні дані (Рис. 1).



**Рис. 1. Аналіз динаміки податків та їх частка у структурі доходів Державного бюджету України за 2017-2020 рр.**

**Джерело:** складено авторами на основі [2]

**ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

Як видно з рисунку, питома вага податкових надходжень в Державному бюджеті України є досить значною, але за розглянутий період має тенденцію до зменшення. Абсолютні значення податків зростають, зокрема, в 2020 р., порівняно з 2017 р. їх величина збільшилась на 223,9 млрд. грн. У 2020 р. частка податків зменшилась до 79,1%, порівняно з 80,1% у 2019 р., та стала дорівнювати частці податків в 2017р. [10]

Разом з тим, зростання податків відбувалося в основному через зростання бази оподаткування і зміни ставок окремих податків та зборів. Також значну роль зіграло поліпшення роботи фіскальних органів в частині адміністрування податків.

В структурі податкових надходжень до Державного бюджету України протягом розглянутого періоду переважають непрямі податки, а саме, їх сукупна частка становила 68,86% в 2018 р., 67,17% в 2019 р. і 67,14% в 2020 р. (Табл. 2). Аналіз динаміки непрямих податків свідчить про зменшення їх питомої ваги та відповідно зменшення податкового навантаження на споживання, що є позитивним явищем для економіки нашої країни [4].

Таблиця 2

**Динаміка та структура податкових надходжень до Державного бюджету за 2018–2020 рр. [2]**

Показник	2018		2019		2020		Темп росту, %	
	Сума, млрд, грн	Структура, %	Сума, млрд, грн	Структура, %	Сума, млрд, грн	Структура, %	2018 - 2019	2019 - 2020
<b>Непрямі податки</b>								
ПДВ, млрд.грн	371,9	49,52	379,7	47,65	400,6	47,27	102,1	105,5
Акциз, млрд.грн	118,1	15,73	123,3	15,47	138,2	16,31	104,4	112,1
Мито, млрд.грн	27,1	3,61	30,1	3,78	30,2	3,56	111,1	100,3
<b>Прямі податки</b>								
ПДФО, млрд.грн	91,7	12,21	110	13,8	117,3	13,84	118,9	106,6
ППП, млрд.грн	96,9	12,9	107,1	13,44	108,7	12,83	110,5	101,5
Рента, млрд.грн	45,3	6,03	46,7	5,86	52,5	6,19	103,1	112,4
Усього податкових надходжень	751	100,0	796,9	100,0	847,5	100	106,1	106,4

**Джерело:** складено авторами на основі [2]

Найбільшу частину серед податків становить податок на додану вартість (47,27% в 2020 р.), тобто майже 50% всіх податкових надходжень. У 2019 р. сума ПДВ збільшилась на 2,1%, а в 2020 р. на 5,5%, причинами стало зростання собівартості виготовленої продукції, що оподатковується ПДВ, збільшення надходжень цього податку з ввезених товарів. Крім того, в кінці 2016 р. були внесені зміни до Податкового кодексу України в частині операцій, що не підлягають оподаткуванню. Відсутнє звільнення від оподаткування операцій із постачання та вивезення в митному режимі експорту зернових і технічних культур на митній території України. Також досить позитивна динаміка спостерігається завдяки електронному декларуванню ПДВ, що було впроваджене в Україні в 2015 році.



**ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

Спостерігається зростання надходжень від акцизного податку на 4,4% в 2019 р., а в 2020 р. на 12,1%. Така динаміка є результатом щорічного підвищення ставок на підакцизні товари та одночасним зростанням обсягів їх виробництва. Так у 2017 р. ставку акцизного податку на тютюнові та алкогольні вироби було підвищено на 35-40%. Це пов'язано із введенням у дію електронних накладних з акцизного податку на нафтопродукти, що сприяло обмеженню можливостей для несплати податків. При цьому у 2018 р. було розширено перелік підакцизних товарів та запроваджено штрафи, що виникають при порушенні платниками акцизу граничних термінів реєстрації акцизних розрахунків в Єдиному реєстрі акцизних накладних від 2 до 40% таких сум.

У 2020 р. відбулося зростання митних платежів на 11,4% внаслідок покращення ефективності роботи митних структур в частині визначення митної вартості об'єкту оподаткування, а також контролю порушень вимог митних режимів і неправомірного застосування пільг. Крім того було запроваджено моніторинг за правильністю класифікації товарів і послуг згідно із УКТЗЕД. Позитивно впливає на зростання митних платежів до бюджету і забезпеченню митної безпеки держави провадження системи «Електронна митниця» [5].

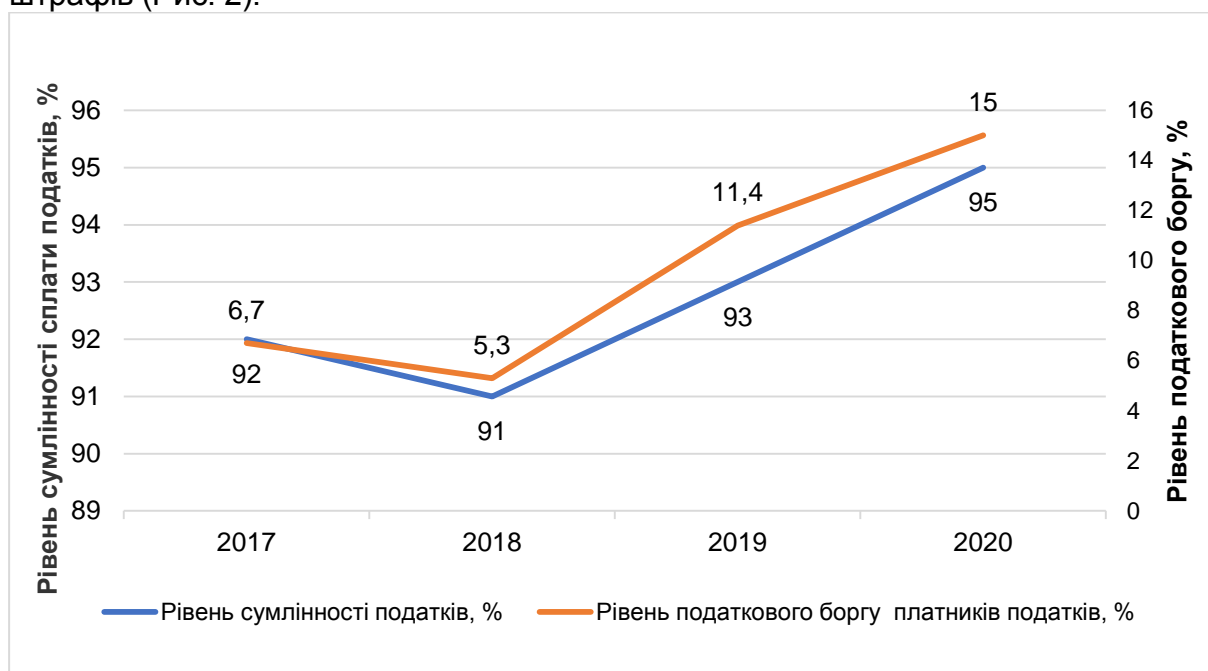
Найбільшу частку серед прямих податків займає ПДФО, який і у абсолютному вираженні збільшувався на що вплинуло зростання показників середньої та мінімальної заробітної плати по країні. Також важливу роль відіграв перерозподіл коштів між державним та місцевими бюджетами, а саме, в частині часткового зарахування надходжень податку на доходи фізичних осіб до державного бюджету. Одночасно збільшилась частка в самій структурі податку у частині надходжень від процентів, а саме завдяки збільшенню бази депозитних вкладів. Зростання наповнення бюджету саме від цього податку також зумовлюється більш результативною роботою органів державного фінансового контролю, які у 2018 р. виявили близько 3000 суб'єктів господарювання, які порушували податкове законодавство і за рахунок цього було донараховано 664 млн. грн. ПДФО і 33 млн. грн. військового збору, а також було укладено 41 тисяча трудових договорів, що є результатом офіційного оформлення трудових відносин і безпосередньо визначає рівень податкової безпеки.

Є позитивною динаміка збільшення частки податку на прибуток до 1,5% в 2020 р. Значною мірою це забезпечувалося за рахунок розширення бази оподаткування через проведення більш ретельних перевірок представництв нерезидентів, тобто збільшення бази податку на прибуток із іноземних юридичних осіб, а також завдяки збільшенню кількості юридичних осіб, зокрема великих платників податків. Зростання відбулося за рахунок збільшення податкових надходжень від рентних платежів на 12,4% в 2020 р.

Стабільне функціонування системи оподаткування та ефективне формування бюджетних ресурсів країни напряму залежить від суб'єктів оподаткування. У дослідженні було розглянуто та проаналізовано економічну категорію «рівень сумлінності сплати податків», що відображає ставлення суб'єктів оподаткування до сплати податків, надходження до бюджету, прозорість процесу справляння

**ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

податків, а також діяльність фіскальних структур в частині державного фінансового контролю. Даний показник є досить важливим, так як своєчасна та повна сплата податків є гарантією вигідної співпраці держави та суб'єктів господарювання. Як видно із наведених даних, в Україні протягом досліджуваного періоду цей показник не знаходився в межах нормативного значення, яке становить 95% та мав негативну тенденцію, що може бути як результатом несвідомості платників податків, так і свідчить про незадовільну роботу податкової інспекції в частині здійснення перевірок і нарахування та сплати штрафів (Рис. 2).



**Рис. 2. Зміна індикаторів податкової безпеки України за 2017–2020 рр.**

**Джерело:** складено авторами на основі [6]

Крім того, одночасно оцінюючи рівень податкових заборгованостей, які в 2020р. зросли до 15% при нормі 5%, можна зробити висновок про безвідповідальність платників податків, оскільки цей показник впливає на рівень наповнення як державного, так і місцевого бюджетів, відображає перерозподіл валового внутрішнього продукту і впливає на своєчасність та якість надання суспільних послуг. Наявна заборгованість по сплаті податків дозволяє виявити невідповідність між інтересами держави і платників податків, адже основною метою діяльності підприємств є максимізація прибутку, що обмежує інтерес до сплати податкових зобов'язань, внаслідок чого обмежуються державні функції. У такій ситуації можуть виникати наступні загрози: недоотримання доходів до бюджетів усіх рівнів і збільшення їх дефіциту, зростання зловживань і появи фіскальних злочинів. Перш за все, це може загрожувати корумпованості в податковій сфері, відтоку активів за кордон та неефективній діяльності податкових структур [7].

---

**ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

---

І. І. Кичко, Г.С. Лопушняк, І.М. Царик розглядають сплачені податки бізнесом як різновид соціальних інвестицій, адже бізнес структури при сплаті податків сприяють досягненню соціальних цілей як при створенні робочих місць, так і при поповненні доходної частини бюджету [8].

І. І. Кичко вважає, що сформована у населення, бізнес структур толерантність до дотримання податкового законодавства, що зумовлює сплату у повному обсязі податків є безпосереднім фактором поповнення бюджетів різних рівнів та підвищення рівня виконання державою соціальних функцій [9].

Найближчим часом необхідним для України є вирішення таких ключових завдань як:

– посилення конкурентних переваг національного бізнесу на міжнародних ринках за рахунок зменшення величини податків у витратах суб'єктів господарювання та зниження витрат часу платників на нарахування і сплату таких податків;

– підвищення ефективності адміністрування податків;

– створення єдиної уніфікованої бази законодавства з питань оподаткування відповідно до вимог законодавства ЄС;

– дотримання податкової справедливості для забезпечення рівних умов конкуренції в економіці України.

Також є потреба приділити увагу зменшенню ринку тіньової економіки в Україні, що сприятиме наповненню державного бюджету. Для реалізації вищезазначеного у нашій країні, зокрема, необхідно впровадити моніторинг та суттєві штрафи, а також спробувати створити ефективне податкове законодавство через механізм державного регулювання. Першочерговою є необхідність стимулювання у суб'єктів оподаткування щодо добровільної сплати податків, а також показати їм, що це дасть змогу отримувати офіційні доходи та переходити до комплексного виконання податковими надходженнями не тільки фіскальних функцій, а в більшій мірі стимулюючих та регулюючих.

Необхідно забезпечити реформування податкової системи у нашій країні, особливо в умовах посилення євроінтеграційних процесів, підписання Угоди про Асоціацію Україна-ЄС, зростання ролі інновацій та креативності у економіці світового рівня. Але при цьому необхідно забезпечити ефективність цих реформ, незважаючи на сукупність зовнішніх факторів. Україна має суттєвий потенціал, який є основою для лідерства у сфері інноваційних технологій і розвитку стартап культури. Але для цього, перш за все, необхідна державна підтримка та інтерес приватних інвесторів, чітко прописане податкове законодавство.

Необхідно внести певні зміни стосовно сплати тих основних податків, що будуть спрямовані на ефективне оподаткування без зниження рівня конкурентоспроможності підприємств. Особливе значення, при цьому, є розробка системи податкових пільг для підприємств виробничої сфери, що за певних умов є дієвим інструментом підтримки бізнесу і забезпечення робочими місцями населення. Це дозволить вивільнити фінансові ресурси, необхідні для розширення виробництва і оновлення основних засобів, збільшити



---

**ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

---

рентабельність, підвищити продуктивність праці, забезпечити зростання інвестицій в основний капітал, збільшити прибуток, а в решті решт призведе до зростання доходної частини бюджету.

Реалізація податкової реформи повинна відбуватися системно, цілеспрямовано, виважено, відкрито поступово у часі. Метою реформування податкової системи є досягнення якісно нового стану податкової системи України, при якій будуть сформовані сприятливі умови для ведення бізнесу і реалізації стартапів, збільшення рівня споживання на внутрішньому ринку при одночасному зростанні податків до місцевого та державного бюджетів. Сьогодні у податковій сфері необхідно застосувати всі існуючі можливості збільшення ефективності податкової політики, щоб забезпечити розширення податкової бази і зменшити суперечності між державою і платниками податків. Це дасть можливість поступово забезпечити новий, якісний рівень вітчизняного оподаткування і наблизити його до світових стандартів.

**Висновки.** Податкові надходження формують основну частку доходної частини державного бюджету, завдяки їх збалансованості можливе вчасне та повне фінансування культурних заходів, освіти, науки, програм соціального захисту населення, охорони здоров'я, програм структурних перебудов економіки та розвитку галузей національного господарства. Нинішній системі оподаткування притаманні певні недоліки, серед яких високий рівень податкового навантаження і його нерівномірний розподіл, непрозорість і нестабільність податкового законодавства, корумпованість державних органів, втручання владних структур у діяльність господарюючих суб'єктів тощо. Раціоналізація системи оподаткування має на меті забезпечення достатнього наповнення бюджету разом із стимулюванням і розвитком підприємницьких структур. Нині стимулююча функція оподаткування практично не реалізується, адже податкова політика держави, що нібито направлена на зниження податкового навантаження на суб'єктів економіки, в реальності не призводить до відчутних результатів. Головним завданням ефективної трансформації податкової системи через механізм державного регулювання є: значне вирівнювання та зменшення податкового навантаження; розвиток спрощеної системи оподаткування, посилення податкового контролю за рівнем витрат виробництва, зменшення податкових ставок, мінімізація витрат з акумуляції податків. Результатом запровадження цих заходів має стати: зростання ділової активності та підприємництва, підвищення ефективності діяльності, збільшення робочих місць, зростання доходів і купівельної спроможності громадян, приріст інвестицій в економіку та її максимальна детінізація.

**Список використаної літератури**

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. - Режим доступу: <http://portal.rada.gov.ua/>.
2. Звіти Державної казначейської служби про виконання Державного бюджету України. *Державна казначейська служба України* : веб-сайт [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.

**ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

3. Василик, О. Д. Теорія фінансів : підруч. / О. Д. Василик. – Київ : НІОС, 2000. – 416 с.
4. Глухова, В. І. Аналіз податкових надходжень до державного бюджету України в сучасних умовах / В. І. Глухова, І. П. Іванова // Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». - 2017. - № 5. - С. 111-114.
5. Городецька, Т. Е. Аналіз податкових надходжень в системі доходів бюджету / Т. Е. Городецька, А. С. Поровай // Молодий вчений. – 2017. – № 2 (42). – С. 243-247.
6. Іщенко В. В. Податкова складова фінансової безпеки держави / В. В. Іщенко // Вісник економіки транспорту і промисловості. - 2012. - Вип. 37. - С. 35-40.
7. Чугунов, І. Я. Формування податкових надходжень бюджету як складова системи бюджетно-податкового регулювання / І. Я. Чугунов, В. І. Островецький // Наукові праці НДФІ. – 2006. – Вип. 3. – С. 3-14.
8. Кичко, І. І. Перспективи оцінки соціальних інвестицій в контексті сталого розвитку / І. І. Кичко, Г. С. Лопушняк, І. М. Царик // Науковий вісник Полісся. – 2018. – № 3. – С. 19-24.
9. Кичко, І. І. Ретроспективний аналіз бюджетної політики у контексті забезпечення особистих потреб населення / І. І. Кичко // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія “Економічні науки”. – 2009. – № 35. – С. 88-99.
10. Юшко, С. В. Роль податкових надходжень у формуванні доходів бюджету / С. В. Юшко // Світ фінансів. – 2019. – № 3 (60). – С. 139-149.
11. Якушик, І. Д. Податкові системи зарубіжних країн : довідник / І. Д. Якушик, Я. В. Литвиненко. – Київ : «МП Леся», 2004. – 480 с.
12. Хоменко, І. О. Ухилення від податкового оподаткування як наслідок фіскальної спрямованості податкової системи в Україні / І. О. Хоменко, І. В. Горобінська, Л. М. Матяш // Вісник НТУ. Серія «Економічні науки». – 2019. – Вип. 2 (44). – С. 161-170.
13. Хоменко, І. О. Оцінювання інфляції в Україні та заходи щодо її подолання / І. О. Хоменко, І. В. Горобінська, А. В. Куїмова // Сучасні питання економіки і права. – 2019. – Вип. 1. – С. 234-243.

**References**

1. Podatkovi kodeks Ukrainy : vid 2 hrudnia 2010 roku [Tax Code of Ukraine of December 2, 2010]. *portal.rada.gov*. Retrieved from <http://portal.rada.gov.ua/> [in Ukrainian].
2. Zvity Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby pro vykonannya Derzhavnoho biudzhetu Ukrainy [Reports of the State Treasury Service on the implementation of the State Budget of Ukraine]. *www.treasury.gov.ua*. Retrieved from <https://www.treasury.gov.ua/ua> [in Ukrainian].
3. Vasylyk, O.D. (2000). *Teoriia finansiv [Theory of Finance]*. Kyiv: NIOS [in Ukrainian].
4. Hlukhova, V.I., Ivanova, I.P. (2017). Analiz podatkovykh nadkhodzen do derzhavnoho biudzhetu Ukrainy v suchasnykh umovakh [Analysis of tax revenues to the state budget of Ukraine in modern conditions]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka" – International scientific journal "Internauka"*, 5, 111-114 [in Ukrainian].
5. Horodetska, T.E., Porovai, A.S. (2017). Analiz podatkovykh nadkhodzen v systemi dokhodiv biudzhetu [Analysis of tax revenues in the budget revenue system]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, 2(42), 243-247 [in Ukrainian].
6. Ishchenko, V.V. (2012). Podatkova skladova finansovoi bezpeky derzhavy [Tax component of financial security of the state]. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti – Bulletin of Transport Economics and Industry*, 37, 35-40 [in Ukrainian].
7. Chuhunov, I.Ya., Ostrovetskyi, V.I. (2006). Formuvannya podatkovykh nadkhodzen biudzhetu yak skladova systemy biudzhetho-podatkovoho rehuliuвання [Formation of tax budget revenues as a component of the system of budget and tax regulation]. *Naukovi pratsi NDFI – Scientific works of NDFI*, 3, 3-14 [in Ukrainian].

---

**ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

---

8. Kychko, I.I., Lopushniak, H.S., Tsaryk, I.M. (2018). Perspektyvy otsinky sotsialnykh investytsii v konteksti staloho rozvytku [Prospects for assessing social investment in the context of sustainable development]. *Naukovyi visnyk polissia – Scientific Bulletin of Polissia*, 3, 19-24 [in Ukrainian].

9. Kychko, I.I. (2009). Retrospektyvnyi analiz biudzhethnoi polityky u konteksti zabezpechennia osobystykh potreb naselennia [Retrospective analysis of budget policy in the context of ensuring the personal needs of the population]. *Visnyk Chernihivskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky» – The role of tax revenues in the formation of budget revenues*, 35, 88-99 [in Ukrainian].

10. Yushko, S.V. (2019). Rol podatkovykh nadkhodzen u formuvanni dokhodiv biudzhetu [The role of tax revenues in the formation of budget revenues]. *Svit finansiv – World of Finance*, 3(60), 139–149 [in Ukrainian].

11. Yakushyk, I.D., Lytvynenko, Ya.V. (2004). *Podatkovi systemy zarubizhnykh krain [Tax systems of foreign countries]*. Kyiv : «MP Lesia», [in Ukrainian].

12. Khomenko, I.O., Horobinska, I.V., Matiash, L.M. (2019). Ukhylennia vid podatkovoho opodatkovannia yak naslidok fiskalnoi spriamovanosti podatkovoi systemy v Ukraini [Evasion from tax taxation as a consequence of fiscal orientation of the tax system in Ukraine]. *Visnyk NTU. Seriya «Ekonomichni nauky» – Bulletin of NTU. Economic Sciences Series*, 2(44), 161-170 [in Ukrainian].

13. Khomenko, I.O., Horobinska, I.V., Kuimova, A.V. (2019). Otsiniuvannia inflatsii v Ukraini ta zakhody shchodo yii podolannia [Estimation of inflation in Ukraine and measures to overcome it]. *Suchasni pytannia ekonomiky i prava – Modern issues of economics and law*, 1(9), 234-243 [in Ukrainian].

Отримано 22.06.2021

UDC 336.221.26(477)  
JEL Classification: H25

**Inna Khomenko**

Doctor of Economics, Professor

Professor of the Department of Theoretical and Applied Economics  
Chernihiv National University of Technology (Chernihiv, Ukraine)E-mail: [innakhomenko28@gmail.com](mailto:innakhomenko28@gmail.com). ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0839-4636>ResearcherID: [F-3881-2014](https://orcid.org/0000-0002-0839-4636)**Iryna Gorobinska**Senior Lecturer of the Department of Finance, Accounting and Audit  
National Transport University (Kyiv, Ukraine)E-mail: [irynavladuslavivna@gmail.com](mailto:irynavladuslavivna@gmail.com). ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9670-7198>**Ihor Shargorodskiy**

Student

National Transport University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: [shargorodskiy.igor2020@gmail.com](mailto:shargorodskiy.igor2020@gmail.com). ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5557-8211>**TAX LOAD OF BUSINESS ENTITIES  
AS AN OBJECT OF GOVERNMENTAL REGULATION**

---

**ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

---

**Abstract.** *The article is devoted to the study of the tax burden in Ukraine. The article reveals the importance of the tax burden indicator and assesses its impact on the activities of economic entities, opportunities for growth of production and investment potential, as well as on the development of the economy as a whole. The influence of the level of tax burden on the indicators of macro- and microeconomic development is estimated. The role of tax revenues in the formation of state budget resources is determined. The levels of tax burden are characterized, the share of basic taxes in budget revenues is analyzed.*

*The dynamics and structure of tax payments in the revenues of the Consolidated Budget of Ukraine are estimated. The analysis of the tax system was carried out in the following direction: assessment of the level of tax burden and its impact on the dynamics of business activity, production development, investment attractiveness. The study examined and analyzed the level of integrity of tax payments, identified reasons for income concealment and the high level of the shadow economy, assessed the level of tax debt, examined the causes of inconsistencies between the state and taxpayers, analyzed the legal framework for taxation and identified problems and shortcomings must be eliminated. Based on the study, the existing problems and the main directions of improving the taxation system in Ukraine were identified.*

*The article analyzes the main factors that affect the efficiency of the tax system. The main advantages of reducing the tax burden on business entities are given, the expected results from increasing the incentive orientation of the tax system are determined. Measures to rationalize the taxation system are proposed. The main tasks of the next stage of tax reform in Ukraine have been developed.*

**Keywords:** *tax burden; tax policy; tax revenues; budget revenues; tax system reform.*

*Fig.: 2. Table: 2. References: 13.*

**Бібліографічний опис для цитування :**

Хоменко І. О., Горобінська І. В., Шаргородський І. С. Податкове навантаження суб'єктів господарювання як об'єкт державного регулювання. *Науковий вісник Полісся*. 2021. № 1 (22). С. 102-113.